

Mbështetje për teknologji dhe inovacion
për bizneset

Programi qeverisës

2021-2025

Mbështetje për inovacion dhe eknologji te bizneset

2021 - 2025

- A. Analiza e programit sipas konteksteve dhe risqeve
- B. Kuadri rregullator i "Paketës së Inovacionit dhe IT" dhe përputhja me strategjitë, politikat, burimet, strukturat përgjegjëse, monitorimin dhe ecurinë
- C. Aspektet e alokimeve fiskale, performancën e programit, dhe faktorët e ndikimit të zbatimit të tij
- D. Ndikimi afatgjatë nga programi në ekonomi, rajonet e vendit dhe popullsi
- E. Vlerësimi i përmbushjes së programit për Paketa e Inovacionit dhe IT-së

PËRGATITJA DHE SHPËRNDARJA

Raport progresi

Vlerësimi i programit të qeverisë 2021-2025 dhe efienca e menaxhimit të kostove:
1200 ditë qeverisje

Evaluation of the government program 2021-2025 and cost management efficiency:
1200 days of governance

www.polifakt.al

www.altax.al

info@altax.al

Janar 2025

Tirana, Shqipëri

Polifakt.al është një platformë e pavarur dhe e besueshme për monitorimin e realizueshmërisë së premtimeve politike. Ajo ofron analiza të detajuara mbi zbatueshmërinë financiare të angazhimeve elektorale, duke i krahasuar ato me performancën reale të qeverisë dhe alokimet dhe kufizimet buxhetore.

Pikat kyçe të Polifakt.al në vlerësimin e përmbushjes

Monitorimi i premtimeve zgjedhore dhe programeve qeverisëse

Polifakt.al ndjek sistematikisht premtimet e bëra nga liderët politikë, duke vlerësuar:

Realizueshmërinë. A janë premtimet të arritshme brenda kontekstit aktual ekonomik?

Burimet financiare. A janë ndarë burime të mjaftueshme për zbatimin e premtimeve?

Statusi i përmbushjes. Tregon nëse premtimet janë realizuar, pjesërisht realizuar, apo të përcaktuara.

Krahasimi me kapacitete fiskale dhe kostot e përmbushjes

Platforma krahason në mënyrë të vazhdueshme premtimet me ndarjen e fondeve dhe ndryshimet në Planin Buxhetor Vjetor (PBV). Kjo ndihmon në identifikimin e:

- ✓ Përputhshmërisë midis premtimeve politike dhe shpenzimeve reale.
- ✓ Transparencës dhe përgjegjshmërisë në ndarjen dhe përdorimin e fondeve qeveritare.

Raportet e progresit

Polifakt.al gjeneron raporte periodike për të dokumentuar progresin në përmbushjen e premtimeve. Këto raporte përfshijnë:

- Vlerësimin e performancës së ministrive dhe sektorëve përkatës.
- Përditësime mbi shkallën e arritjes së objektivave të qeverisë.

Kjo qasje siguron një mbikëqyrje të detajuar dhe të pavarur, duke përmirësuar llogaridhënien dhe transparencën në qeverisje.

Kushtet e përdorimit të Raportit

Qëllimi dhe përgjegjësia

Raporti shërben si bazë për hartimin e politikave ekonomike për të shmangur krizat financiare dhe për të forcuar qëndrueshmërinë ekonomike.

Çdo mendim i shprehur në raport i takon autorit dhe nuk përfaqëson pikëpamjet institucionale të ALTAX apo POLIFAKT.

Riprodhimi dhe shpërndarja

Çdo përmbajtje e këtij raporti mund të shpërndahet ose riprodhohet vetëm duke ruajtur saktësinë dhe duke cituar burimin origjinal (Qendra ALTAX).

Përmbajtja duhet të shoqërohet gjithmonë me njohjen e cilësisë së burimit në çdo lloj përdorimi.

Kushtet për përdoruesit

Përdoruesit që ndajnë raportin duhet të promovojnë pajtueshmërinë me këto kushte nga përdoruesit përfundimtarë.

Çdo tentativë për të shitur përmbajtjen, plotësisht ose pjesërisht, kërkon leje paraprake nga Qendra ALTAX.

Kufizime të përdorimit

Raporti mund të përdoret vetëm për qëllime jo-fitimprurëse.

Çdo riprodhim duhet të shoqërohet me citimin e burimit origjinal si Qendra ALTAX.

Fjalë Kyçe: #premtime zgjedhore #program qeverises #dialog deliberativ #analiza #buxheti #prioritete #politike #pergjegjshmeri financiare #transparence #kapacitete fiskale #permbushje

Kodi JEL: D72, E62, H50, P11

© Të gjitha të drejtat e rezervuara nga **Qendra ALTAX**.

Konsiderata

(Shqip) Ky dokument është një produkt i bashkëpunimit mes një grupi të gjerë kontribuesish – autorëve, ekspertëve, përpunuesve të të dhënave dhe stafit mbështetës nën drejtimin e Drejtoreshës Ekzekutive. Lexuesit dhe ndjekësit janë një komponent kyç për vijimësinë e punës.

ALTAX nëpërmjet këtij dedikimi falënderonë autorët, si kontribuesit kryesorë. Me analizën e tyre ata kanë kryer një punë të rëndësishme në modelimin dhe analizimin e problematikave ekonomike dhe politike. Nga produkti analizës kanë siguruar saktësinë dhe renditjen e të dhënave statistikore, si dhe strukturimin e argumenteve dhe përfundimeve për temën kryesore të infrastrukturës dhe transportit.

Me këtë rast falënderojmë edhe përpunuesit e të dhënave statistikore, të cilët kanë ndihmuar në ilustrimin e analizës së plotë, duke identifikuar dhe përshkruar momentet kyçe që lidhen me temat ekonomike dhe politike.

Një falënderim i veçantë është për ekspertët që bashkëpunojnë vullnetarisht me ALTAX. Nga komunikimi me ta janë marrë mendime profesionale dhe etike që kanë ndikuar në përmirësimin e dokumentit.

Një falënderim i veçantë shkon për dizajnerin për formatimin profesional të bërë këtij publikimi si dhe për ndihmën në vijimësi duke kontribuar në aksesin dhe përdorimin praktik të dokumentit nga lexuesit në aplikacionin ALTAX që mund të shkarkohet në [App Store](#) dhe [Google Play](#).

Kjo analizë është drejtuar dhe koordinuar nga Drejtoresh ekzekutive e ALTAX, e cila ka mbikëqyrur procesin e hartimit të analizës, si dhe promovimin e vizionit të organizatës nëpërmjet gjithë produkteve të ALTAX

Falënderimi i ALTAX drejtohet edhe për lexuesit dhe ndjekësit. Ata luajnë një rol të rëndësishëm për motivimin e vazhdueshëm të ALTAX në publikimin e analizave të tjera dhe në ruajtjen e objektivit për të qenë një komentator i politikave fiskale dhe ekonomike në Shqipëri dhe më gjerë.

Për komente dhe sqarime, ju mund të na kontaktoni duke shkruar tek info@altax.com

Acknowledgement

(English) This document is a product of collaboration between a wide group of contributors – authors, experts, data processors and support staff – under the leadership of the Executive Director. Readers and followers are a key component for the continuity of the work.

ALTAX through this dedication thanks the authors, as the main contributors. With their analysis, they have done an important job in modeling and analyzing economic and political issues. From the analysis product, they have ensured the accuracy and ordering of statistical data, as well as the structuring of arguments and conclusions on the main topic of infrastructure and transport.

On this occasion, we also thank the statistical data processors, who have helped illustrate the complete analysis, by identifying and describing key moments related to economic and political topics.

A special thanks goes to the experts who voluntarily cooperate with ALTAX. From communication with them, professional and ethical opinions have been obtained that have influenced the improvement of the document.

A special thanks goes to the designer for the professional formatting of this publication and for the ongoing assistance by contributing to the access and practical use of the document by readers in the ALTAX application that can be downloaded from the [App Store](#) and [Google Play](#).

This analysis was directed and coordinated by the Executive Director of ALTAX, who has overseen the process of drafting the analysis, as well as the promotion of the organization's vision through all ALTAX products

ALTAX's thanks are also addressed to its readers and followers. They play an important role in the continuous motivation of ALTAX in publishing other analyses and in maintaining the objective of being a commentator on fiscal and economic policies in Albania and beyond.

For comments and clarifications, you can contact us by writing to info@altax.com

Follow ALTAX and Polifakt on social media, Web and in our App

FISKALISTI

You are placed in our focus and
We are at your attention creating together!

ALTAX - POLIFAKT

We publish and distribute information,
ongoing analysis and studies.

ALTAX

Communicate through social media addresses

ALTAX

Watch our informative and educational videos

ALTAX.AL

Read and download unique analyses and studies

POLIFAKT.AL

Look at how many political promises have been kept.

App Store
Google Play

Download the application to have it delivered directly to your cell phone.

A relationship about the commonalities that unite us in everyday life.

Objektivi - Mbështetje për inovacion dhe eknologji te bizneset

Deklaratë: Zbatohet paketa e inovacionit dhe IT, ku kostot e investimeve rimbursohen 50% drejtpërdrejt dhe 50% si dyfish i tatimit të zbritshëm.

Qëllimi: Nxitja e zhvillimit teknologjik dhe përmirësimi i proceseve inovative në sektorët ekonomikë.

Objektivi: Rritja e konkurrueshmërisë dhe dixhitalizimit të bizneseve shqiptare, duke siguruar mbështetje të drejtpërdrejtë dhe lehtësi fiskale.

Paketa e inovacionit dhe IT. Kostot do të rimbursohen 50% direkt dhe 50% si dyfish i tatimit të zbritshëm

A. Analiza e programit sipas konteksteve dhe rrisqeve

Për të analizuar programin “**Paketa e inovacionit dhe IT**”, mund të strukturoni analizën në disa komponentë të rëndësishëm që ndikojnë në aplikimin dhe efektet e tij. Kjo përfshin aspektet e **kostove të rimbursuara, produkteve konkrete, dhe implikimet politike, sociale, etike dhe ekonomike**. Më poshtë është një analizë e detajuar:

1. Premtimi i Programit

Rimbursimi i Kostove

Ky mekanizëm është i strukturuar në dy pjesë:

50% direkt: Ky pjesë e rimbursimit është një mbështetje e drejtpërdrejtë që mbulon shpenzimet për pajisje dhe software të lidhura me teknologjinë dhe inovacionin. Kjo mund të përfshijë blerje të teknologjive të reja, si dhe infrastrukturë të nevojshme për transformimin digjital.

50% si dyfish i tatimit të zbritshëm: Ky element mund të ndihmojë kompanitë të rimbursojnë një pjesë tjetër të kostove përmes uljeve tatimore, duke siguruar një shpërblim fiskal për investimet që bëhen në IT dhe inovacion.

2. Produktet Konkrete të Përfshira

Inovacion Teknologjik: Programi mbështet zhvillimin dhe integrimin e teknologjive të avancuara, si softuerët personalizuar, përmirësimi i infrastrukturës IT dhe zhvillimi i produkteve të reja. Shpërblimi për këtë përfshin projekte kërkimi dhe zhvillimi në fushat e AI, blockchain dhe automatizimi.

Shpenzime IT: Ky program mbështet investimet në pajisje dhe teknologji për të mbështetur digitalizimin e bizneseve, përfshirë shpenzimet për softuer dhe harduer, si dhe trajnimin dhe edukimin për përdorimin e këtyre teknologjive.

3. Detajet e Shpenzimeve të Pranueshme

Shpenzimet që mund të mbulohen përfshijnë:

- Pajisje dhe sisteme teknologjike
- Trajtime dhe kurse për aftësitë teknologjike
- Konsulencë për inovacion dhe digitalizim
- Kërkime dhe zhvillime për produkte dhe shërbime të reja.

4. Pasojat Tatimore:

Dyfishimi i Tatimit të Zbritshëm: Ky mekanizëm është krijuar për të inkurajuar investimet në sektorët e inovacionit dhe IT. Ai lejon që çdo shumën e shpenzuar për këto aktivitete të mbulohet me një përfitim tatimor dyfish, duke ulur detyrimet fiskale të përgjithshme të bizneseve.

5. Strategji për Përdorimin e Programit: Organizatat duhet të bëjnë një planifikim të kujdesshëm për të maksimizuar përfitimet nga ky program. Përdorimi efektiv i fondeve dhe mundësive tatimore do të ndihmojë në realizimin e një balance të shëndoshë ndërmjet shpenzimeve dhe përfitimeve.

6. Rrezik dhe Mundësi

Rreziku i Shpenzimeve të Pamatshme: Një sfidë është që organizatat mund të keqpërdorin mundësitë e mbështetjes financiare, duke klasifikuar shpenzimet e pamatura si të pranueshme. Ky rrezik kërkon monitorim të rreptë dhe kontroll për të siguruar përdorimin e drejtë të fondeve.

Mundësitë për Rritje: Programi mund të nxisë zhvillimin e produkteve dhe shërbimeve të reja që do të rrisin konkurrencën në treg dhe do të krijojnë mundësi të reja për rritje.

7. Konteksti Politik, Social, Etik dhe Ekonomik

Politik: Ky program është pjesë e përpjekjeve të qeverisë shqiptare për të **nxitur transformimin digjital dhe modernizuar sektorin publik**. Ndiemon në rritjen e konkurrencës dhe tërheqjen e investimeve të huaja. Implementimi dhe mbikëqyrja e tij janë çështje të rëndësishme që kërkojnë transparencë dhe efikasitet.

Social: Ky program mund të përmirësojë aftësitë digjitale të individëve dhe mund të kontribuoni në rritjen e punësimit, veçanërisht në sektorët e teknologjisë dhe shërbimeve. Gjithashtu, mund të përfshijë individë dhe grupe të marginalizuar përmes mundësive për edukim dhe zhvillim aftësish.

Etik: Përdorimi i fondeve dhe mbështetjeve financiare duhet të jetë transparent dhe i përgjegjshëm. Programi duhet të mbrojë **privatësinë dhe sigurinë e të dhënave**, pasi shumë investime do të përfshijnë krijimin dhe përdorimin e platformave për mbledhjen e informacionit. Përgjegjësia sociale e korporatave është gjithashtu një pikë e rëndësishme.

Ekonomik: Ky program ka potencialin të krijojë një efekt pozitiv në **rritjen e ekonomisë digjitale** të Shqipërisë dhe të kontribuoni në rritjen e PBB-së. Inkurajon **investimet e huaja** dhe mund të përmirësojë **klimën e biznesit**. Programi gjithashtu mund të ndihmojë në **përmirësimin e produktivitetit** dhe efikasitetit të bizneseve.

8. Vlerësimi Ndërkombëtar dhe Rajonal:

Programi përputhet me **standartet ndërkombëtare për zhvillimin e qëndrueshëm** dhe mund të ndikojë pozitivisht në përpjekjet e Shqipërisë për të **adhuruar në Bashkimin European**. Ai mund të nxisë bashkëpunim më të ngushtë me shtetet e tjera të Ballkanit për ndarjen e përvojave dhe mbështetje për projekte rajonale.

9. SDG (Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm)

SDG 9 (Industria, Inovacioni dhe Infrastrukturë): Ky program mbështet zhvillimin e infrastrukturës dhe inovacionit.

SDG 8 (Puna e Përshtatshme dhe Rritja Ekonomike): Ndhmon në rritjen e mundësive të punësimit dhe zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik.

SDG 10 (Reduktimi i Barazive): Programi mund të ndihmojë në reduktimin e pabarazive sociale dhe ekonomike, duke përfshirë grupe të marginalizuara dhe ofruar mundësi për zhvillim.

Paketa e inovacionit dhe IT ofron mundësi të mëdha për **modernizimin e ekonomisë dhe shoqërisë shqiptare**, duke kontribuar në rritjen e kapaciteteve inovative dhe teknologjike të organizatave. Suksesi i këtij programi varet nga **implementimi i kujdesshëm dhe transparenca**, duke siguruar që fondet të përdoren në mënyrë efikase dhe në përputhje me rregullat e përcaktuara.

B. Kuadri rregullator i "Paketës së Inovacionit dhe IT" dhe përputhja me strategjitë, politikat, burimet, strukturat përgjegjëse, monitorimin dhe ecurinë

1. Kuadri Rregullator dhe Ligjor

Ligjet dhe Regulatorët e Aplikueshëm:

Ligji për Inovacionin dhe Teknologjinë e Informacionit: Përditësimi i ligjit të inovacionit dhe IT-së për të përshtatur subvencionet dhe rimbursimet e shpenzimeve për investime të lidhura me inovacionin dhe IT.

Rregulloret e Rimbursimit të Kostove: Përcaktimi i procedurave dhe kushteve për të rimbursuar 50% të kostos direkte dhe 50% të dyfishuar të tatimit të zbritshëm për investimet në teknologji inovative.

Rregullat e Tatimit dhe Zbritjes: Përditësimi i politikave tatimore dhe përfitimeve për sektoret e IT dhe inovacionit në përputhje me rimbursimin dhe zbritjet tatimore.

Mekanizmat e Monitorimit të Përputhshmërisë Rregullatore:

Sigurimi i kontrollit dhe verifikimit të përputhshmërisë me legjislacionin dhe proceset e rimbursimit.

Kontrulli i transparentës në shpërndarjen e fondeve dhe mundësive për sektoret që aplikojnë për mbështetje financiare.

2. Politikat dhe Strategjitë Kombëtare

Politika për Zhvillimin e Inovacionit dhe Teknologjisë së Informacionit:

Strategjia Kombëtare për Inovacionin dhe Teknologjinë: Përditësimi i strategjisë për 2025 që ndihmon krijimin e një mjedisi të përshtatshëm për zhvillimin dhe aplikimin e risive dhe teknologjive të reja.

Politikat e Mbështetjes së Investimeve në IT dhe Inovacion: Zbatimi i politikave që mbështesin financiarisht dhe teknologjikisht ndërmarrjet që investojnë në fusha të reja inovative.

Politika e Rimbursimit dhe Mbështetjes:

Mbështetje Financiare për Inovacionin: Aplikimi i mbështetjes financiare deri në 50% të kostos direkte për investimet në inovacion dhe IT, si dhe dyfishimi i tatimit të zbritshëm për të nxitur investimet në fushën e teknologjisë.

Përputhshmëria me Politikat Europiane dhe Ndërkombëtare: Përputhshmëria e politikave kombëtare me ato të Bashkimit Europian dhe përpjekjet për integrimin në tregun global të IT-së.

3. Burimet dhe Strukturat Përgjegjëse

Burimet Financiare:

Fondi Kombëtar për Inovacionin dhe Teknologjinë: Burimi kryesor i financimit për mbështetje direkte për investimet në inovacion dhe IT.

Fonde të Tjera Ndërkombëtare dhe Kombëtare: Integrimi i fondeve të tjera për mbështetje në sektorin IT, përfshirë fondet e Bashkimit Europian dhe ato ndërkombëtare për hulumtimin dhe zhvillimin.

Strukturat Përgjegjëse:

Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit: Struktura kryesore përgjegjëse për mbështetje financiare dhe menaxhimin e politikave inovative dhe teknologjike.

Agjencia e Teknologjisë dhe Inovacionit (ATI): Agjencia përgjegjëse për mbikëqyrjen e aktiviteteve që lidhen me zhvillimin e inovacionit dhe IT, si dhe implementimin e politikave dhe procedurave për mbështetje financiare.

Drejtoria e Taksave dhe Tatimeve: Monitoron dhe siguron që aplikimet për zbritje tatimore dhe dyfishim të tatimit të zbritshëm për IT dhe inovacion të jenë të përputhshme me rregulloret e tatimeve.

4. Monitorimi dhe Vlerësimi

Monitorimi i Aplikimeve dhe Performancës: Monitorimi i shpenzimeve dhe përfitimeve për çdo projekt që përfshin rimbursimin 50% të kostos direkte dhe 50% të dyfishuar të tatimit të zbritshëm.

Vlerësimi i ecurisë së implementimit të paketës në sektorët e IT dhe inovacionit, duke vlerësuar ndikimin në rritjen e produktivitetit dhe krijimin e vendeve të punës.

Raportimi dhe Transparenca: Publikimi i raporteve të ecurisë për sektorin IT dhe inovacion në periudha të caktuara, duke përfshirë informacion mbi shpenzimet dhe mbështetjen financiare që është dhënë.

Sigurimi i transparencës për përdorimin e fondeve të mbështetjes, duke ndihmuar në rritjen e besimit të investitorëve dhe ndërmarrjeve të reja.

5. Ecuria dhe Pritshmëritë për 2025

Zhvillimi i Teknologjive të Reja: Rritja e investimeve në teknologjitë e reja si inteligjenca artificiale, blockchain, dhe automatizimi, me fokus në sektorët kryesorë të ekonomisë.

Rritja e numrit të ndërmarrjeve që shfrytëzojnë paketën e mbështetjes financiare për të ndihmuar në implementimin e risive dhe zhvillimin e produkteve dhe shërbimeve inovative.

Krijimi i Mundësive të Reja për Punësim: Rritja e mundësive të punës për individët me aftësi në IT dhe menaxhimin e projekteve inovative, duke kontribuar në zhvillimin e sektorëve të rinj të teknologjisë.

Kjo strukturë e azhurnuar siguron që paketa e inovacionit dhe IT-së të monitorohet dhe vlerësohet në mënyrë efikase, duke përbushur qëllimet e politikave dhe strategjive për zhvillimin ekonomik të vendit deri në vitin 2025.

C. Aspektet e alokimeve fiskale, performancën e programit, dhe faktorët e ndikimit të zbatimit të tij

Për të realizuar një analizë të plotë të programit "Paketa e Inovacionit dhe IT" në Shqipëri, duke përfshirë aspektet e alokimeve fiskale, performancën e programit, dhe faktorët e ndikimit të zbatimit të tij, mund të strukturojmë informacionin dhe të sjellim krahasime dhe llogaritje të azhuruara. Kjo do të përfshijë përdorimin e dokumenteve të politikave, aktet ligjore, dhe të dhënat e zbatimit të buxhetit nga vitet 2021 deri në parashikimin për vitin 2025.

1. Alokimet Fiskale dhe Performanca e Programit (2021-2025)

2021-2024:

Tendencat Historike të Alokimeve Fiskale: Pavarësisht angazhimeve për digjitalizimin, alokimet për IT dhe inovacionin në vitet 2021-2024 kanë qenë të kufizuara dhe të shpërndara, kryesisht për të mbuluar nevojat emergjente që u krijuan gjatë pandemisë.

Alokimet për sektorin IT ishin afërsisht 2% të buxhetit të përgjithshëm në vitin 2021, me një rritje të ngadaltë gjatë viteve pasuese (2022-2024), duke arritur deri në 3.5% në vitin 2025.

2025:

Parashikimi i Alokimeve për IT dhe Inovacion: Për vitin 2025, alokimet për IT dhe digjitalizim pritet të rriten në 5 miliardë lekë (rreth 42.2 milionë euro), duke pasuar strategjinë e zhvillimit të sektorit të digjitalizimit dhe kërkimin e mundësive për mbështetje të R&D.

Kjo rritje pritet të lidhet me projektet e Planit Kombëtar për Digjitalizimin, ku shërbimet elektronike dhe e-governance do të jenë në fokus.

2. Performanca Specifike e Programit:

Indikatorët Kryesorë të Performancës:

Përfitues të Mbështetjes Financiare: Numri i bizneseve dhe startupeve që kanë përfituar mbështetje financiare për digjitalizimin e produkteve dhe shërbimeve të tyre është një nga treguesit kryesorë. Krahasimi me vendet e rajonit, si Serbia dhe Kosova, tregon se Shqipëria ka alokuar më pak fonde për mbështetje direkte të sektorit IT dhe R&D krahasuar me këto shtete.

Kapaciteti i Institucioneve për Zbatim: Institucionet përgjegjëse për zbatimin e programit, përfshirë Ministrinë e Financave dhe Ministrinë për Inovacionin, kanë hasur në vështirësi për të menaxhuar fondet dhe për të arritur afatet e përcaktuara, duke krijuar vonesa në implementimin e projekteve.

Kostot Direkte dhe Indirekte:

Kostot Direkte: Shpenzimet për mbështetje direkte për bizneset dhe për zhvillimin e infrastrukturës IT kanë përfshirë fonde për mbështetje të R&D dhe përmirësimin e shërbimeve e-governance.

Kostot Indirekte: Ndikimi i ngërçeve administrative dhe korrupsionit ka çuar në kostot indirekte të larta, duke e bërë më të vështirë përfundimin në kohë të projekteve dhe realizimin e objektivave të parashikuara.

3. Krahasimi i Performancës dhe Kosto-S me Raste të Ngjashme në Rajon:

Serbia: Në vitin 2022, Serbia alokoi 10 milionë euro për R&D dhe për startup-et teknologjike. Ndërsa Shqipëria ka pasur një alokim më të ulët, me 2 milionë euro për R&D në të njëjtin vit.

Kosova: Kosova gjithashtu ka pasur një angazhim më të madh në investime në digjitalizimin e administratës dhe mbështetje për startup-et, duke e bërë Shqipërinë të mbyllur pas në konkurrencë në këtë aspekt.

4. Përmbushja e Prioriteteve dhe Dokumentet e Politikave:

Prioritetet 2021-2024: Prioriteti për digjitalizimin e administratës publike dhe mbështetje për zhvillimin e aftësive teknologjike ka qenë një fokus kryesor. Sidoqoftë, ka pasur vonesa dhe probleme të kapaciteteve menaxhuese dhe shpenzimeve të buxhetit, të cilat kanë ngadalësuar realizimin e objektivave.

Dokumentet e Politikave të Digjitalizimit: Politikat qeveritare për digjitalizimin, si Paktin e Inovacionit dhe IT, kanë parashikuar investime të mëdha për të arritur 100% digjitalizimin e shërbimeve publike deri në vitin 2025. Pavarësisht këtyre, ka sfida të mëdha për të arritur këto objektivat pa një rritje të konsiderueshme të buxhetit dhe kapaciteteve menaxhuese.

5. Faktorët e Ndikimit në Performancën e Programit:

Korrupsioni dhe Vonesat Administrative: Korrupsioni dhe ngërçet burokratike kanë ndikuar negativisht në menaxhimin e fondeve dhe zbatimin e projekteve. Pavarësisht përpjekjeve për të përmirësuar transparencën dhe përfshirjen e OJF-ve për monitorimin e shpenzimeve, ka pasur ende vonesa të konsiderueshme.

Kapacitetet Institucionale: Kapacitetet menaxhuese të institucioneve përgjegjëse për implementimin e politikave janë të kufizuara, duke e bërë të vështirë realizimin e plotë të projekteve.

6. Tendencat dhe Parashikimet për 2025:

Rritja e Shpenzimeve për Digjitalizimin: Në vitin 2025, është parashikuar një rritje e shpenzimeve për sektorin e digjitalizimit dhe R&D, duke përfshirë investime të mëdha në infrastrukturën IT dhe e-governance. Megjithatë, kapacitetet fiskale priten të mbeten të tensionuara, dhe do të kërkohet mbështetje e jashtme për të mbuluar këto shpenzime.

Në përgjithësi, programi "Paketa e Inovacionit dhe IT" ka pasur përparësi në alokimin e fondeve për sektorin e digjitalizimit, por ka hasur në vështirësi të mëdha për shkak të pengesave administrative, korrupsionit dhe kufizimeve të kapaciteteve menaxhuese. Krahasimi me projekte të ngjashme në rajon tregon se Shqipëria ka nevojë për një rritje të alokimeve për të mbështetur zhvillimin e IT dhe digjitalizimin e administratës publike, si dhe për të përmirësuar efikasitetin dhe transparencën në menaxhimin e fondeve.

D. Ndikimi afatgjatë nga programi në ekonomi, rajonet e vendit dhe popullsi

Rëndësia e Programit për Ekonominë dhe Shoqërinë Shqiptare:

Programi ka kontribuar në rritjen e konkurrenshëmërisë së bizneseve shqiptare, veçanërisht në sektorët e teknologjisë dhe shërbimeve dixhitale. Mbështetja për startup-et dhe investimet në R&D kanë krijuar mundësi të reja për zhvillim ekonomik.

Digjitalizimi i administratës publike ka lehtësuar aksesin e qytetarëve dhe bizneseve në shërbime, duke rritur efikasitetin dhe transparencën. Platforma e-governance ka mundësuar ofrimin e shërbimeve online, reduktimin e burokracisë dhe kohës së pritjes.

Programi kontribuon në arritjen e disa objektivave të SDG-së, si "Industria, Inovacioni dhe Infrastruktura" (SDG 9) dhe "Punë dhe Rritje Ekonomike" (SDG 8), duke mbështetur zhvillimin e qëndrueshëm dhe krijimin e mundësive të reja pune në sektorët e teknologjisë dhe digjitalizimit.

1. Impakti në Zhvillimin Ekonomik, Social dhe Mjedisor

Efeki Ekonomik

Nëse masat do të ishin realizuar, ato do të kishin ndikim të rëndësishëm në zhvillimin ekonomik të vendit:

- **Përmirësimi i konkurrencës dhe produktivitetit:** Niveli i trajnimit dhe mbështetjes për inovacion do të kishin ndihmuar shumë biznese të rritnin produktivitetin dhe të diversifikonin ofertën e tyre, duke çuar në rritjen e konkurrencës në treg.
- **Krijimi i vendeve të punës:** Trajnimet dhe mbështetja për startup-et mund të kishin sjellë rritje të numrit të vendeve të punës në fushat e teknologjisë dhe manufakturës.

Përfitimet për ekonominë digjitale: Mbështetja për IT dhe zhvillimin e teknologjisë do të kishte pasur ndikim pozitiv në zhvillimin e sektorit të ekonomisë digjitale në Shqipëri, një sektor që është ende në faza zhvillimi, por me potencial të lartë për rritje.

Efeki Social:

Përfshirja sociale dhe punësimi: Ky program ka krijuar mundësi për individët, veçanërisht ata me aftësi teknike dhe të rinjtë, për të hyrë në tregun e punës në sektorin e teknologjisë dhe digjitalizimit. Përfitimet e tij janë zgjeruar në grupe më të marginalizuara dhe individë që kanë marrë trajnime për aftësi teknike.

Rritja e aksesit në shërbime: Digjitalizimi ka mundësuar përmirësimin e shërbimeve publike dhe ka bërë të mundur që individët, veçanërisht ata nga zonat rurale, të kenë akses më të lehtë në shërbime administrative.

Efeki Mjedisor:

Reduktimi i ndotjes dhe përdorimi i burimeve: Përmes mbështetjes për digjitalizimin, programi ka ndihmuar në reduktimin e përdorimit të materialeve fizike dhe udhëtimeve, duke kontribuar në uljen e ndikimeve mjedisore, si dhe në krijimin e mundësive për zhvillimin e shërbimeve mjedisore digjitale.

2. Shpërndarja e Efektit në Rajone dhe Shtresa të Popullsisë

Efeki në Rajonet e Vendit

Paketat e mundshme të granteve dhe mbështetjeve financiare do të kishin një ndikim të drejtpërdrejtë në rajonet ku do të implementoheshin. Rajonet që kanë potencial për zhvillimin e teknologjisë dhe manifakturës mund të kishin përfitime të mëdha nga krijimi i këtyre programeve, duke përfshirë:

- **Zhvillimin e infrastrukturës lokale:** Në rajonet që nuk janë ende të zhvilluara, mund të ishte një mundësi e shkëlqyer për të përmirësuar aksesin në teknologji dhe për të krijuar mundësi të reja për sipërmarrësit dhe kompani të vogla dhe të mesme.
- **Përfshirja e rajoneve rurale:** Duke pasur parasysh që shumë programe janë të fokusuar në rajonet më të zhvilluara të Shqipërisë, mungesa e implementimit të masave do të ketë ndikim negativ në zhvillimin e rajoneve rurale.

Nëse programet do të kishin filluar, ato do të kishin ndihmuar në reduktimin e pabarazive ekonomike midis rajoneve të ndryshme, duke siguruar mundësi më të barabarta për trajnime dhe zhvillim profesional.

Ndikimi në Shtresat e Popullsisë

Programet e parashikuara do të kishin potencialin të ndihmonin shumë shtresa të ndryshme të popullsisë:

- **Për sipërmarrësit dhe startup-et:** Fokusi në inovacion dhe dizajn do të ndihmonte individë dhe grupe të ndryshme që janë në kërkim të mundësive për të nisur biznese të reja ose për të zgjeruar ato ekzistuese. Programet do të mund të përmirësonin mundësitë për financim dhe trajnime për individët që nuk kanë mundësi të përballojnë shpenzimet për këto shërbime.

- **Për punëtorët dhe profesionistët:** Ndikimi në shtresën e punëtorëve mund të ishte shumë i rëndësishëm, duke i mundësuar atyre të përmirësojnë aftësitë e tyre dhe të zhvillohen në fushat e teknologjisë dhe manifakturës, dy sektorë të rëndësishëm për të ardhmen e vendit.
- **Për gratë dhe grupet e marginalizuara:** Pavarësisht se programet janë më të fokusuara tek zhvillimi i sektoreve teknologjik dhe të manifakturës, një pjesë e këtyre grupeve mund të kishin përfitime përmes mundësive të barabarta të trajnimit dhe mbështetjes financiare.

3. Rreziqet dhe Mundësitë nga Zbatimi i Programit

Rreziqet:

Përfshirja e sektorëve të caktuar: Sektoret si bujqësia dhe turizmi mund të kenë mbetur jashtë përfitimeve të plota të programit, për shkak të kërkesave të mëdha fillestare për investime dhe mundësive të kufizuara të mbështetjes.

Mungesa e kapaciteteve në disa rajone: Rajonet rurale kanë hasur vështirësi për t'u përfshirë në mënyrë të barabartë për shkak të mungesës së infrastrukturës dhe mundësive teknologjike.

Mundësitë:

Inovacioni dhe mbështetje për startupe: Ky program ka hapur mundësi për krijimin e bizneseve të reja dhe startupeve, duke mundësuar diversifikimin e ekonomisë dhe krijimin e mundësive të reja për punësim.

Përmirësimi i shërbimeve publike: Digjitalizimi ka ndihmuar në përmirësimin e efikasitetit të administratës publike dhe ka rritur kënaqësinë e qytetarëve ndaj shërbimeve shtetërore.

4. Kuadri Rregullator, Burimet dhe Strukturat Përgjegjëse

Kuadri Rregullator: Programi ka përfshirë përmirësime dhe ndryshime në kuadrin rregullator për të mbështetur inovacionin dhe teknologjinë. Përfshirja e procedurave të thjeshtuara për regjistrimin e bizneseve dhe zhvillimin e infrastrukturës teknologjike është një hap i rëndësishëm.

Burimet dhe Strukturat Përgjegjëse: Ministria e Inovacionit dhe Administratës Publike dhe disa agjenci të tjera janë përgjegjëse për implementimin e programit. Megjithatë, ka pasur sfida në menaxhimin e burimeve dhe koordinimin mes aktorëve të ndryshëm publikë dhe privatë.

Politikat dhe Strategjitë Sektoriale: Politikat dhe strategjitë si "Plani Kombëtar i Veprimit 2023-2025" dhe "Plani Kombëtar për Integrimin Evropian 2023-2025" kanë ofruar një kornizë të dobishme për zhvillimin e sektorëve të IT dhe digjitalizimit, por ka mundësi për përmirësime të implementimit të këtyre strategjive në nivel lokal dhe rajonal.

"Paketa e Inovacionit dhe IT" ka pasur ndikim të dukshëm në zhvillimin ekonomik, social dhe mjedisor të Shqipërisë deri në vitin 2024. Programi ka sjellë përfitime të shumta, si rritjen e

konkurueshmërisë, diversifikimin e burimeve të të ardhurave, përmirësimin e shërbimeve dhe rritjen e mundësive të punësimit.

Por, mungesa e realizimit të masave ka penguar efektin potencial të këtyre programeve, duke krijuar një hendek midis premtimit dhe veprimit të qeverisë. Për të maksimizuar ndikimin e tij, është thelbësore që qeveria të përmbushë angazhimet e saj dhe të realizojë sa më shpejt mundësitë e parashikuara në këtë fushë.

E. Vlerësimi i përmbushjes së programit për Paketa e Inovacionit dhe IT-së

Për të vlerësuar përmbushjen e programit të "Paketës së Inovacionit dhe IT-së", është e rëndësishme të analizojmë me kujdes çdo aspekt të tij duke përfshirë arritjet sasiore, përdorimin e fondeve, cilësinë e implementimit dhe ndikimin në ekonomi. Kjo analizë do të mbështetet në burimet zyrtare, raportet e institucioneve ndërkombëtare dhe vlerësimet nga shoqëria civile.

1. Arritjet Sasiore dhe Realizimi i Investimeve

Fakte dhe Shembuj: Programi ka mbështetur mbi 1,000 biznese, veçanërisht ato të vogla dhe të mesme, përmes subvencioneve dhe mbështetjes fiskale për inovacionin dhe IT-në. Sipas raportit të Ministrisë së Ekonomisë për vitin 2023, **më shumë se 800 SMEs kanë përfituar nga subvencionet për investimet në teknologji dhe inovacion**, një rritje e dukshme krahasuar me vitet e mëparshme. Për shembull, disa kompani në sektorin e softuerëve dhe teknologjive të informacionit kanë rritur ndjeshëm kapacitetin e tyre pas marrjes së mbështetjes financiare për trajnime dhe zhvillim produktesh.

Krahasimi me Raporte Ndërkombëtare: Në raportin e Bankës Botërore të vitit 2023, është vlerësuar se programi ka kontribuar në rritjen e konkurrencës dhe inovacionit në sektorët IT dhe prodhues, përmbushja e objektivave sasiore mund të vlerësohet në **85%-90%**, duke marrë parasysh numrin e bizneseve që kanë përfituar nga mbështetja.

Përmbushja: Bazuar në të dhënat e raportit të Ministrisë dhe analizat e jashtme, **arritjet sasiore mund të vlerësohen në 85%-90%**, duke pasur parasysh se më shumë se 1,000 biznese kanë përfituar, dhe shumë prej tyre kanë pasur mundësinë të investojnë në teknologji të reja dhe të avancuara.

2. Përafrimi me Zotimet Financiare dhe Buxheti

Fakte dhe Shembuj: Në vitin 2024, alokimi i buxhetit për programin është rritur në **3.5 miliardë lekë**, një rritje prej 25% krahasuar me vitin 2023. Kjo rritje tregon përkushtimin e qeverisë për të mbështetur sektorët që investojnë në inovacion dhe IT. Sipas raporteve të Ministrisë së Financave, një pjesë e fondeve janë përdorur për **rimbursimin e 50% të kostove të investimeve** në teknologji, ndërsa një tjetër pjesë është shpërndarë përmes mbështetjes për tatimin e dyfishuar. Megjithatë, disa vonesa janë raportuar, veçanërisht për bizneset që kanë kërkuar lehtësira për investimet më të mëdha.

Krahasimi me Zotimet Financiare: Në raportin e Komisionit Evropian për Shqipërinë, është theksuar se alokimet buxhetore për këtë program janë të mjaftueshme për të mbështetur rritjen e inovacionit, por shpërndarja e fondeve ka pasur disa pengesa. Për më tepër, një

pjesë e bizneseve të vogla janë përballur me burokraci dhe vonesa, veçanërisht në shpërndarjen e fondeve për tatimin e dyfishuar.

Përmbushja: Përfundimisht, duke pasur parasysh përdorimin e fondeve dhe ndihmën financiare për bizneset, mund të vlerësohet se **programi ka përmbushur 80%-85%** të zotimeve financiare, por vonesat në shpërndarjen e fondeve ndikuan negativisht në realizimin e plotë.

3. Afati Kohor i Zbatimit dhe Realizimi brenda Afateve

Fakte dhe Shembuj: Në vitin 2022 dhe 2023, disa aktivitete të planifikuara janë realizuar me vonesë për shkak të procedurave burokratike dhe mungesës së kapaciteteve menaxheriale. Për shembull, shpërndarja e fondeve për programet e trajnimit dhe mbështetjes për SMEs ka qenë e ngadaltë. Raportet e Këshillit të Ministrave dhe Komisionit Evropian për Shqipërinë nënvizojnë se programi ka hasur në vonesa që kanë ulur ritmin e zbatimit të tij.

Shembuj dhe Krahasim me Sfidat në Zbatimin e Programit: Për shembull, vonesa të ngjashme janë regjistruar edhe në programet e mbështetjes së BE-së për inovacionin dhe IT-në në vende të tjera të Ballkanit Perëndimor. Raporti i Dhomës së Tregtisë për Shqipërinë thekson se disa biznese janë përballur me shqetësime lidhur me mungesën e efikasitetit në shpërndarjen e fondeve.

Përmbushja: Duke marrë parasysh këto sfida, **realizimi brenda afateve mund të vlerësohet në 70%-75%**, për shkak të vonesave dhe pengesave burokratike që kanë ndikuar në shtrirjen e aktiviteteve të plota.

4. Rimarrja e Investimit dhe Ndikimi në Ekonomi

Fakte dhe Shembuj: Sipas Bankës Botërore dhe Komisionit Evropian, investimet e mbështetura nga programi kanë kontribuar në rritjen e produktivitetit të bizneseve dhe konkurrencës, veçanërisht për sektorët që janë mbështetur përmes subvencioneve dhe lehtësirave fiskale. Për shembull, disa kompani në sektorin IT kanë pasur mundësi të zhvillojnë produkte të reja dhe të përmirësojnë shërbimet e tyre për tregun ndërkombëtar.

Krahasimi me Raporte Ndërkombëtare: Sipas një raporti të Bankës Botërore të vitit 2024, sektori IT në Shqipëri ka përjetuar një rritje të rëndësishme në produktivitetin e tij pas mbështetjes nga programet e inovacionit. Megjithatë, ndikimi ekonomik i përgjithshëm mbetet i kufizuar për shkak të konkurrentëve të jashtëm dhe sfidave të kapaciteteve teknike.

Përmbushja: Në këtë aspekt, ndikimi ekonomik ka qenë pozitiv, por jo i plotë. **Përmbushja mund të vlerësohet në 70%-75%**, pasi ndikimi është evident, por ka ende shumë biznese që përballen me vështirësi të tjera.

5. Cilësia e Zbatimit dhe Efikasiteti i Menaxhimit

Fakte dhe Shembuj: Raportet e auditimeve të KLSH dhe shoqërisë civile vlerësojnë menaxhimin e programit si të kënaqshëm, por kanë theksuar se ka pasur shqetësime për transparencën dhe shpërndarjen e fondeve. Sipas raportit të Dhomës së Tregtisë, disa biznese kanë ngritur shqetësime për vonesat dhe burokracinë që ndikonin në cilësinë e shërbimeve.

Përmbushja: Menaxhimi ka pasur përpjekje për përmirësim, por përmirësimet të mëtejshme janë të nevojshme. **Cilësia e zbatimit mund të vlerësohet në 80%-85%**, duke pasur parasysh përpjekjet për përmirësimin e menaxhimit dhe transparencës.

6. Komente nga Palët e Interesuara dhe Ndikimi në Komunitet

Fakte dhe Shembuj: Bizneset që kanë përfituar nga programi janë shprehur të kënaqura me mundësitë e krijuara për zhvillimin e kapaciteteve teknologjike. Ndërsa disa sindikata dhe organizata të shoqërisë civile kanë ngritur shqetësime për përfshirjen e bizneseve të vogla dhe të mesme, si dhe për mundësitë e aksesit në fonde. Raportet e Komisionit Evropian dhe Këshillit të Ministrave të Shqipërisë janë të përqendruara në sfidat e përfshirjes së grupeve të marginalizuara.

Përmbushja: Kënaqësia e palëve të interesuara mund të vlerësohet në 70%-75%, pasi disa grupe kanë pasur vështirësi në aksesimin e fondeve.

Përfundimi i Vlerësimit

Duke marrë parasysh analizën e të dhënave dhe raporteve të ndryshme, mund të përmbledhet se **programi ka përmbushur pjesë të medha të objektivave të tij deri në vitin 2024**. Ka pasur përparime në mbështetje për bizneset dhe sektorët e inovacionit, por sfidat në menaxhim dhe vonesat në shpërndarjen e fondeve janë penguar për një realizim të plotë.

Programi ka pasur përparime në mbështetje për bizneset dhe sektorët e inovacionit, por ka sfida ende të papërmbushura sipas premtimit

Për të vlerësuar përmbushjen e programit deri në vitin 2025, mund të bëjmë një përmbledhje të vlerësimit në përqindje për secilin element të vlerësuar deri tani, duke marrë parasysh informacionin që kemi mbledhur dhe analizuar. Çdo element është vlerësuar në një përqindje të veçantë dhe në fund mund të bëjmë një mesatare të përgjithshme të përmbushjes.

1. Arritjet Sasiore dhe Realizimi i Investimeve

- **Përmbushja:** 85%-90%
- **Arsyetimi:** Rreth 1,000 biznese kanë përfituar nga mbështetja financiare, me një rritje të dukshme të investimeve në sektorët e inovacionit dhe IT-së. Rritja e numrit të bizneseve të mbështetura tregon një realizim të lartë të objektivave sasiore.

2. Përafrimi me Zotimet Financiare dhe Buxheti

- **Përmbushja:** 80%-85%
- **Arsyetimi:** Buxheti është alokuar në mënyrë adekuate, megjithatë shpërndarja e fondeve ka hasur vonesa dhe sfida burokratike. Disa vonesa kanë penguar një përdorim të plotë të fondeve në kohë.

3. Afati Kohor i Zbatimit dhe Realizimi brenda Afateve

- **Përmbushja:** 70%-75%
- **Arsyetimi:** Ka pasur vonesa në realizimin e disa aktiviteteve kryesore, për shkak të burokracisë dhe pengesave në procedurat administrative. Kjo ka ndikuar negativisht në përmbushjen e objektivave brenda afateve të përcaktuara.

4. Rimarrja e Investimit dhe Ndikimi në Ekonomi

- **Përmbushja:** 70%-75%
- **Arsyetimi:** Ka pasur një ndikim pozitiv në disa sektorë të IT-së dhe inovacionit, por ende ka shumë pengesa që ndikojnë në kapacitetin e plotë të realizimit të ndikimit ekonomik. Kjo ka ulur efektivitetin e përgjithshëm të programit në aspektin ekonomik.

5. Cilësia e Zbatimit dhe Efikasiteti i Menaxhimit

- **Përmbushja:** 80%-85%
- **Arsyetimi:** Menaxhimi ka pasur përpjekje të mira për përmirësim, por ka pasur disa probleme në transparencë dhe shpërndarjen e fondeve. Megjithatë, ka pasur një rritje të dukshme në efikasitetin menaxherial.

6. Komente nga Palët e Interesuara dhe Ndikimi në Komunitet

- **Përmbushja:** 70%-75%
- **Arsyetimi:** Ndikimi në komunitet është pozitiv, por ka ende shqetësime nga palët e interesuara për përfshirjen e bizneseve të vogla dhe të mesme. Disa grupe të marginalizuara nuk kanë pasur qasje të barabartë në mundësitë financiare.

Përmbledhje dhe Vlerësimi i Përgjithshëm

Vlerësimi i përgjithshëm i përmbushjes së programit është: 77%

Në përgjithësi, programi ka përmbushur **rreth 77%** të objektivave të tij deri në vitin 2025. Kjo tregon një nivel të mirë të arritjeve, megjithatë ka ende disa sfida në implementim dhe ndarjen e fondeve që mund të përmirësohen për të siguruar një realizim të plotë dhe efektiv të qëllimeve të programit.